

XÂY DỰNG HỆ THỐNG THÔNG TIN THỐNG KÊ TRÊN MẠNG VÀ CÁC VẤN ĐỀ ĐẶT RA

Hoàng Minh Thiện
Viện khoa học thống kê

Ờ qua, Tổng cục Thống kê đã có Quyết định số 307/QĐ ngày 2 tháng 5 năm 2002 về việc nối mạng GSO net với mạng internet, cho đến nay vấn đề khai thác mạng dù đã được đề cập nhiều lần vẫn còn nguyên tính thời sự của nó, bởi đơn giản là việc này vẫn chưa đáp ứng được nhu cầu của ngành cũng như phục vụ rộng rãi các nhu cầu thông tin thống kê trên cả nước - Đó là vì chúng ta chưa có một hệ thống thông tin thống kê (HTTTTK) sống động trên mạng. Chúng ta đều biết rằng những tiền đề về điều kiện kỹ thuật đã hình thành cho các toán tính xây dựng một HTTTTK trên toàn ngành mà thể hiện của nó là việc thiết lập hoạt động nối mạng toàn quốc vào cuối năm 1998 vừa qua. Tuy nhiên, việc thiết lập mạng toàn quốc sẽ có rất ít ý nghĩa nếu khi người sử dụng thâm nhập vào mạng chúng ta mà không có thông tin để khai thác, vì vậy để HTTTTK đi vào hoạt động có hiệu quả cần khắc phục các mặt tồn tại sau:

- Về tổ chức: không có một đơn vị nào chịu trách nhiệm về mảng việc này. Trước đây chúng ta đã có Ban tin học nhưng thật sự thì chúng ta cần một Ban có khả năng kết hợp cả tin học và nghiệp vụ thống kê. Không có nơi nào chủ trì làm một công việc có tính kết hợp hầu hết các nghiệp vụ thì chắc chắn là không có hệ thống thông tin trên mạng.

- Hệ thống số liệu thống kê rất phân tán, mỗi vụ làm chủ một mảng số liệu, mỗi cục thống kê ở các tỉnh tình hình cũng như vậy và việc chia sẻ sử dụng dữ liệu là rất

khó khăn. Vì thế việc đưa thông tin dữ liệu lên mạng một cách thống nhất là khó thực hiện trên nền tảng số liệu như thế. Như vậy có nghĩa là nguồn thông tin cung cấp lên mạng còn chưa ổn định. Mặt khác, các khái niệm, định nghĩa hệ thống chỉ tiêu thống kê chưa được chuẩn hoá cũng gây khó khăn cho việc thu thập, xử lý thông tin.

- Số liệu không có hệ thống và không đầy đủ, đặc biệt là theo thời gian. Việc lưu trữ thông tin trên máy không được thực hiện lâu dài và có kế hoạch; vì lý do kỹ thuật và quản lý. Điều này có nghĩa nếu chúng ta không bắt tay vào làm ngay thì số liệu đang có sẽ bị biến mất (số liệu các cuộc điều tra gần đây như cuộc Tổng điều tra dân số năm 1979 đã được lưu trên thiết bị điện tử nay không còn nữa vì nhiều lý do chủ yếu là kỹ thuật lạc hậu, không có kế hoạch quản lý . . .) và sẽ rất tốn công sức sau này để đưa dữ liệu lên mạng.

- Bản thân hệ thống số liệu thống kê hiện có chưa đáp ứng được nhu cầu thông tin trong công cuộc đổi mới cơ chế quản lý kinh tế xã hội của đất nước. Có nghĩa chúng ta cần xây dựng nguồn dữ liệu mới để đáp ứng các nhu cầu của các cấp lãnh đạo và quản lý;

- Chưa có hành lang pháp lý cho việc phát triển và cung cấp thông tin trên mạng. Điều này là rất cần thiết cho một hệ thống làm việc an toàn và có hiệu quả;

- Chưa có chiến lược xây dựng và phát triển hệ thống thông tin trên mạng

của ngành. Đây là một thực tế chúng ta cần suy nghĩ và khắc phục;

- Sự phối hợp giữa cán bộ nghiệp vụ và cán bộ tin học chưa chặt chẽ, điều đó dẫn đến cán bộ nghiệp vụ thống kê không thể tự mình tổ chức số liệu thành CSDL vì còn thiếu những kiến thức tin học ứng dụng. Đội ngũ cán bộ kỹ thuật tin học chưa gắn kết chặt chẽ với các vấn đề nghiệp vụ thống kê và khả năng phối hợp với các bộ phận nghiệp vụ còn hạn chế. Đây là vấn đề cần giải quyết;

- Chưa có một nguồn kinh phí thường xuyên lâu dài cho việc phát triển hệ thống thông tin trên mạng. Đây là yếu tố cần thiết tối thiểu.

- . . .

Thực ra còn nhiều nguyên do khác nhưng tựu chung là: chưa có cơ sở để mạng trở thành công cụ hữu hiệu cho phát triển HTTTTK ngành trên mạng; và để giải quyết tình trạng này thì chúng ta cần thực hiện nhiều giải pháp đồng bộ và lâu dài. Vì vậy, cần xúc tiến ngay một số công việc sau:

1. Xây dựng nguồn dữ liệu thống nhất để có thông tin đưa lên mạng phục vụ các cấp các ngành và đồng đảo đối tượng sử dụng (xây dựng nguồn dữ liệu).

2. Đào tạo từng bước cán bộ nghiệp vụ thống kê của ngành về kiến thức tin học ứng dụng và coi như một tiêu chuẩn của cán bộ. Nâng cao trình độ cán bộ tin học đặc biệt về khai thác và quản lý mạng, nắm bắt được các vấn đề cơ bản về nghiệp vụ thống kê để có thể phối hợp tốt với bộ phận nghiệp vụ thống kê trong xây dựng HTTTTK trên mạng (biện pháp nhân sự).

3. Xây dựng các quy định và nguyên tắc khai thác, cung cấp và bảo vệ dữ liệu trên mạng (hành lang pháp lý).

4. Cần có một đơn vị thực hiện chức năng xây dựng và duy trì lâu dài hệ thống thông tin thống kê trên mạng.

5. Cần có một nguồn kinh phí thường xuyên cho công tác này (biện pháp tài chính).

- . . .

Thực ra, trước đây chúng ta đã từng thực hiện các nhiệm vụ như vậy, song do không ổn định tổ chức và chất lượng nhân sự cho nên kết quả không được như ý muốn. Đặc biệt, công việc phối kết hợp giữa các đơn vị liên quan chưa thực hiện được và vì thế cần sớm được khắc phục trong thời gian tới.

Định hướng phát triển ngành Thống kê đến năm 2010 đã được Chính phủ thông qua, mà trong đó ứng dụng công nghệ thông tin được coi như một hướng đột phá, thì nhu cầu xây dựng HTTTTK trên mạng càng trở nên bức thiết. Trong đó các vấn đề về tổ chức, cán bộ, đổi mới nghiệp vụ để xây dựng nguồn dữ liệu, hành lang pháp lý và kinh phí đầu tư là mang tính quyết định. Việc lựa chọn các giải pháp kỹ thuật, điều phối hoạt động toàn ngành,.. chúng ta có thể đưa vào dần dần để hình thành phong cách làm việc mới và cũng sẽ đem lại hiệu quả mới cho hoạt động của ngành về mặt đáp ứng nhu cầu thông tin thống kê. Nhìn nhận vấn đề như vậy thì rõ ràng chúng ta cần xây dựng một dự án tổng thể phối hợp gần như tất cả các đơn vị trong ngành thì mới có thể giải quyết được vấn đề đặt ra và có thể duy trì liên tục, nếu không như thế thì HTTTTK lại dễ dàng chết yểu như kinh nghiệm trong quá khứ. Hy vọng rằng thực hiện định hướng phát triển ngành Thống kê lần này sẽ đem lại kết quả khả quan trong khai thác mạng, đưa trình độ ứng dụng tin học của ngành lên ngang tầm khu vực và đáp ứng được nhu cầu thông tin thống kê cho công cuộc đổi mới đất nước ■